

Christoffel WAEKENS

Sterrenkundige

Deze ontdekkingsreiziger van het heelal heeft zijn voor- naam alvast niet gestolen. Hij reist dan wel niet fysiek door de ruimte zoals ene Frank DE WINNE, Christoffel WAE- KENS ontdekt de kosmos via de telescoop. Zijn moeder zag een COLUMBUS in hem. Maar evenzeer meenden zijn ou- ders de religieuze betekenis van zijn naam, Christusdrager. Nog altijd gaan geloof en wetenschap voor de astronoom hand in hand. Alleen aan bijgeloof heeft hij een hekel.

‘Nog genoeg plaats voor God in de ruimte’

Lieve WOUTERS

Als vertegenwoordiger van België bij de Europese zuidelijke sterren- wacht in Chili staat Christoffel WAEKENS (54) mee aan het roer van één van de belangrijkste observatoria ter wereld. Vanuit zijn kamer in het Leuvense Institute of Astronomy volgt hij de gegevens van een onlangs gelanceerde telescoop, de grootste aller tijden, die hem verbluft met nieuw beeldmateriaal dat hij als eerste te bestuderen krijgt.

–Als jongetjes op school een spreekbeurt hou- den, is er altijd wel eentje die het over planeten wil hebben.

Daar kan ik van meespreken. Elke dag krijg ik wel e-mails van scholieren die vragen of ik hun werkstuk wil schrijven.

–Was u er als kind ook al zo door geboeid?

Die microbe erfde ik van mijn moeder. Ze had een klein boekje. Kijk, het ligt hier op mijn tafel. (Het beduimelde en vergeelde exemplaar hangt intussen half uit elkaar, n.d.r.) Had ik als jongere geweten dat de amateursterrenkunde zo goed georgani- seerd is in Vlaanderen, dan was ik waar- schijnlijk bij de sterrenwacht geweest. In plaats daarvan tuurde ik in m'n eentje door de oude koperen telescoop van grootvader. Op mijn zeventiende liet ik er een grotere maken. Die werd geïnstalleerd op ons bui- tenverblijf, waar hij nog altijd staat. Elke vakantie keek ik naar de sterren.

Het was me niet enkel te doen om de romantiek van het sterrenkijken. Ik wilde toen al begrijpen wat erachter steekt. Fy- sica en wiskunde zijn op zichzelf al even boeiend en mooi. De natuur zit ook op ab- stract niveau heel mooi in elkaar.

–Zat de wetenschap uw ouders ook al in het bloed?

Mijn ouders hebben allebei een familiege- schiedenis in de textielnijverheid. We wa- ren met zeven kinderen thuis, een typisch West-Vlaams katholiek gezin. Zelf had mijn vader nooit kunnen studeren, en dat vond hij jammer. Hij wilde zijn kinderen die kans wel geven. We deden alle zeven universitaire studies. Maar als astronoom ben ik toch het buitenbeentje gebleven.

–Waarmee houdt u zich precies bezig als on- derzoeker?

In het Institute of Astronomy sta ik aan het hoofd van een onderzoeksgroep. We zijn met een viertal collega's. Eigenlijk kun je het vergelijken met een kmo. Je moet de boel trekken, in je product geloven, kansen zien en grijpen. Zo ben ik toch nog min of meer in de ondernemersvoetsporen van mijn vader getreden.

De bedoeling van ons werk is almaar beter te begrijpen hoe de wereld in elkaar steekt. Doordat de ruimtevaart in Europa zeer goed georganiseerd is, kan België mee genieten van dezelfde mogelijkheden als grote landen. Sterrenkunde is een interna- tionale discipline bij uitstek. We draaien dan ook mee op het allerhoogste niveau.

„De één komt tot inkeer op een berg, de ander in de ruimte. Daar pleegt de ge- lovige al eens een gebedje”

–Welke doorbraken heeft uw onderzoeksgroep zoal op zijn naam staan?

We deden ontdekkingen in verband met de inwendige structuur van sterren, door hun trillingen te bestuderen. Door goed te luis- teren naar de (trillingen van) sterren, kun je achterhalen hoe ze intern draaien. We publiceerden heel wat artikels in de presti- gieuze vakbladen *Nature* en *Science* over het ontstaan en vergaan van sterren. Dit jaar is er heel wat gebeurd op ons domein. Op 14 mei lanceerde de ESA de grootste telescoop ooit. Die nieuwe beelden bestuderen is fan- tastisch. Elke meting is een nieuw wonder. De software daarvoor werd hier ontwik- keld. We zijn dan ook de eersten om de nieuwe gegevens te bestuderen. In zekere zin zijn we dus pioniers, ontdekkingsrei- zigers.

–U heeft uw naam dus niet gestolen. Voelt u zich een beetje een Columbus van de ruimte?

Mijn moeder was zeker gefascineerd door sterren, maar zij is ook een diep gelovige vrouw. Op mijn vormselprentje liet ze schrijven: „Dat hij altijd een Christusdra- ger mag zijn”, de letterlijke betekenis van mijn voornaam.

–En dat bent u, ondanks of net dankzij de we- tenschap, altijd gebleven?

Christoffel Waelkens erfde de sterrenmicrobe van zijn moeder. © Hugo Maris

Ik zie geen tegenstelling tussen geloof en wetenschap. Maar je moet ze niet door elkaar halen. De wetenschap geeft ons antwoord op de vraag hoe alles in elkaar steekt. De religie gaat over het 'waarom'. Vind ik in de wetenschap geen bewijs voor het bestaan van God, ik vind er evenmin één voor het tegendeel. De mens is een pro- duct van de kosmische evolutie. Het zou niet logisch zijn, wanneer hij zichzelf aan het begin of het einde van die evolutie zou plaatsen. Als wetenschapper durf ik te stel- len dat er nog genoeg ruimte is voor het geloof.

–Vindt u God in het heelal?

Louter wiskundig natuurlijk niet. Maar de kosmische verbondenheid die je kunt erva- ren wanneer je het heelal bekijkt, terwijl je jezelf zo nietig voelt, is voor mij wel dege- lijk een godservaring.

De één komt tot inkeer op een eenzame berg, de ander in de ruimte. Het is de plaats

waar een gelovige al eens een gebedje pleegt. Niet-gelovigen worden er ook stil van. De verwondering over die schoonheid heeft zeker een beschavende kracht.

–Zoals de drie wijzen die Christus vonden door het volgen van de ster? Wat zegt dit verhaal u?

Wat mij vooral interesseert in dat verhaal is de geschiedenis van onze tak van de weten- schap. Ik sta achter de theorie die stelt dat in die tijd driemaal kort na elkaar een con- junctie (samenkomst, n.d.r.) plaatsvond van de planeten Jupiter en Saturnus, waardoor ze één grote ster leken. Die moeten onze drie astrologen van toen geobserveerd en gezocht hebben.

Pasen is echter een veel belangrijker re- ligieus feest dan Kerstmis, dat vaak enkel over de geboorte van een kind lijkt te gaan, terwijl het pas zin krijgt in het vooruit- zicht van Pasen. Kerstmis is voor mij vooral een familiefeest, een herinnering aan het warme nest van thuis.